

ATT ODLA ÄR ATT MÖTAS

2015-01-29

Av: Ekologigruppen

För att kunna nå en långsiktig och hållbar stadsutveckling, måste våra städer utformas, planeras och utvecklas utifrån ett helhetsperspektiv, där sociala, ekologiska och ekonomiska dimensioner tillgodoses. Stadsodling berör alla dessa hållbarhetsaspekter. I flera länder runt om i världen odlas grönsaker i städer, ofta av ekonomiska skäl. I våra samhällen bidrar stadsodling snarare till social hållbarhet genom de möten mellan människor som odlingar bidrar till – att odla är att mötas.

I projektet "[Från gruva till grönsak](#)" anlades och utvärderades sex stadsodlingar i Falu kommun i ett utvecklingsprojekt delfinansierat av Boverket. Utvärderingen pekar tydligt på hur såväl odlare som parkbesökare framhåller de sociala kontakterna som en av de stora vinsterna med odlingen.

I projektet "Från gruva till grönsak" anlades och utvärderades sex stadsodlingar i Falun

"Odlar jag ensam på en plätt i skogen träffar jag ingen"

Erfarenheter från många håll i världen har visat att stadsodling har många positiva sociala effekter. "Vi-känslan" förstärks och verksamheten bidrar till ökad känsla av identitet och samhörighet. Falu-projektet bekräftar detta, också genom flera djupintervjuer av odlare som genomförts.

De sociala aspekterna hade en framträdande roll. Odlingsområdena valdes i nära dialog med medborgare. Odlingsgrupper organiserades av odlarna själva och regler, utformning och odlingstekniker växte fram vid gemensamma diskussioner. En av deltagarna lyfter odlingen som umgängesform "Att odla är definitivt ett sätt att umgås. Odlar jag ensam på en plätt i skogen träffar jag ingen. Det är mycket mer positivt att odla tillsammans med andra". En annan deltagare pekar på hur odlingen kan skapa gemenskap "Alla kan någonting som just de kan bidra med. Viktigt att man pratar med varandra. I odlingen kan man också få samtal över generationer genom ett gemensamt projekt".

"Att odla är definitivt ett sätt att umgås"

Många har stannat och pratat

Falu-projektet har också positiva effekter där odlingarna är en vital del i stadens parker. Grönsaksodlingar bidrar till spännande och variationsrika stadsmiljöer och kontrasterar mot vanligt förekommande ensidiga monokulturer i parkerna. Väl lokaliserade och utformade kan stadsodlingar bidra såväl estetiskt och som upplevelsemässigt till stadsmiljön. Stadsodling har visat sig fylla viktiga sociala funktioner för såväl odlare som parkbesökare. De har också blivit positiva mötesplatser i stadsmiljön.

Det fanns farhågor att det skulle bli skräpigt i parkerna och att vanliga parkbesökare skulle störas. Utvärderingen visar att odlingen på intet sätt ses som negativ i befintliga parker utan snarare gett liv och rörelse. Många har stannat och pratat några har inspirerats att börja odla själva. Ingen vandalisering har förkommit, vilket många ser som förvånande.

Det odlingsområde som gett de största avtrycken i stadslandskapet är kanske det vid Medborgarplatsen i centrala Falun. Här har många kommenterat odlingarna, visat sin uppskattning och sitt intresse. Eftersom de centrala odlingarna sköts väl ger de ett prydligt intryck och har också annonserat en vilja från staden att främja hållbarhetstanken genom att till och med i stadens hjärta upplåta mark för odling. I anslutning till odlingarna vid Medborgarplatsen har ett studieförbund ordnat kurser i odling, vilket är väldigt uppskattat.

Medborgardialog, kraftfull kommunal satsning eller gerillaodling?

Det finns flera olika sätt att gå tillväga när det gäller att planera och få igång stadsodling. Bra resultat kan uppnås med

helt olika processer.

I Falun har stadsodling i flera områden tillkommit med en låg budget. I en omfattande dialog med medborgarna har intresse kartlagts, lokalisering valts och omfattning och övergripande regler diskuterats. Kommunen har bidragit med personella resurser, men har ingen speciell budget för projektet. Odlandet har kommit igång och är nu en del i parkerna, deltagarna är engagerade och en omfattande verksamheten har kommit igång som hela tiden utvecklas av brukarna. Studieförbund sprider kunskap om odling. För ett lyckat resultat krävs en engagerad uppdragsledare och en kontaktperson på kommunen.

Vid odlingarna på Medborgarplatsen har ett studieförbund ordnat kurser i odling

I Borlänge har kommunen tagit ett helhetsgrepp och gjort en kraftfull satsning för att få igång stadsodling. Resurser har budgeterats och odlingsområden har anlagts varefter intresserade bjudits in till odling. Genom en stor insats har man nått ett imponerande resultat. En mycket välintegrerad utformning och verksamhet i parkerna där det växer så det knakar.

I Borlänge har man gjort en kraftfull satsning för att få igång odling

I en stadsdel i **Köpenhamn** har medborgare på eget initiativ gått samman och odlat upp ett parkområde.

Odlingsområdet 'Byhaven' har efter att ha startats och genomförts som "gerillaodling" av boende i stadsdelen efterhand accepterats av kommunen. Även här tyder resultatet på stort engagemang och området som vuxit fram utan omfattande planering ger ett välkomnande intryck.

Gerillaodlare har anlagt och driver stadsodlingen Byhaven i Köpenhamn

Närodlad mat – en självklarhet i framtiden?

Just nu finns en ökad insikt om behovet av närodlad mat och kunskap om och intresset för att äta mer grönt ökar. Det stora intresset för odling är välkommet med tanke på hur vi i framtiden behöver fundera mer över hur vi kan minska transporter av mat och använda platser lämpade för odling. Den stadsodling som idag har en stark social funktion kan i framtiden utvecklas till en självklar rättighet och vana att kunna odla sin egen mat nära bostaden.